

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35299
Nom	Intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1203 - Grau de Logopèdia	Facultat de Psicologia i Logopèdia	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1203 - Grau de Logopèdia	26 - Intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
BRINES BENLLIURE, LOURDES	268 - Psicobiologia
ESPERT TORTAJADA, RAUL	268 - Psicobiologia

RESUM

L'assignatura "Intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius" proporcionarà als alumnes/as els coneixements bàsics i aplicats sobre el tractament terapèutic no farmacològic utilitzat en l'actualitat amb pacients afectes de patologies neurodegeneratives del Sistema Nerviós Central. Es tracta d'un tema de profund calat en la societat actual donada la quantitat de demències que són diagnosticades dia a dia i la gran repercussió que tenen sobre la vida diària d'aquests pacients, tant en el llenguatge com en altres àrees de la cognició. Aquesta assignatura està connectada amb la matèria cursada en segon curs "Trastorns neurodegeneratius", en la qual els alumnes han adquirit els coneixements teòrics necessaris i les destreses pràctiques suficients com per realitzar el diagnòstic d'un pacient amb demència i el seu perfil neuropsicològic i logopèdic precís. Aquesta assignatura consta d'una primera part de delimitació del concepte estimulació cognitiva, incidint en la part referida al llenguatge i les seves possibilitats d'estimulació/rehabilitació en les demències, així com una breu història del mateix. A continuació es farà referència a les bases neurobiològiques que possibiliten la pròpia existència del tractament de la cognició, entès això com els processos cerebrals i fisiològics que fan possible el fet d'observar millorança en l'acompliment d'una funció cognitiva donada. El següent bloc aprofundirà en les variables relacionades

amb l'entrenament cognitiu i que ajuden al fet que el tractament sigui satisfactori, com ara l'exercici o l'alimentació saludable. Seguidament els alumnes rebran formació sobre els protocols d'actuació concreta quant a les principals àrees cognitives i els programes específics d'estimulació cognitiva més utilitzats en l'actualitat (ROT, TRG, PECA etc) per finalitzar amb uns tallers específics de llenguatge, memòria i funcions executives.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

1203 - Grau de Logopèdia :

R4-OBLIGACIÓ D'Haver superat prèviament l'assignatura

35272 - Anatomia dels òrgans del llenguatge i l'audició

35273 - Fisiologia dels òrgans del llenguatge i l'audició

35291 - Trastorns neurodegeneratius

Altres tipus de requisits

És altament recomanable haver adquirit soltesa a l'hora de realitzar una avaluació neuropsicològica i logopèdica a persones majors de 65 anys, inclòs pacients amb algun trastorn neurodegeneratiu, ja que es parteix d'aquesta base per realitzar la intervenció objecte d'aquesta assignatura.

COMPETÈNCIES

1203 - Grau de Logopèdia

- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Dissenyar i dur a terme els tractaments logopèdica, tant individuals com col·lectius, i establir objectius i etapes, amb els mètodes, tècniques i recursos més eficaços i adequats, i atenent les diferents etapes evolutives de l'ésser humà, incloent-hi la perspectiva de gènere.

- Presentar una adequada producció de la parla, estructuració del llenguatge i qualitat de la veu.
- L'alumne/a coneixerà les diferents tècniques d'intervenció en trastorns neurodegeneratius vinculats a la logopèdia
- L'alumne/a podrà programar una intervenció en un cas clínic neurodegeneratiu.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Dissenyar programes de rehabilitació adaptats a l'estimulació cognitiva requerida en trastorns neurodegeneratius.

Aplicar i adaptar les tècniques d'intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Envelliment i comunicació

Envelliment: caracterització i reflexions. Canvis biològics en l'envelliment relacionats amb la comunicació.

2. Trastorns neurodegeneratius i logopèdia

Malalties neurodegeneratives i els seus principals trastorns en les àrees de la deglució i de la comunicació

3. Estimulació Cognitiva

Delimitació conceptual. Es delimita el significat de l'Estimulació Cognitiva i la seva diferència amb la Rehabilitació Cognitiva en referència al tipus de pacients diana i a les expectatives a ponderar en el seu tractament terapèutic. Es revisen variables més importants que es consideren en l'actualitat a l'hora de prevenir l'aparició d'un trastorn neurodegeneratiu i també a l'hora de planejar un bon protocol personalitzat d'Estimulació Cognitiva.

4. Protocols d'Estimulació Cognitiva i Programes específics d'Estimulació Cognitiva

Revisió de la dinàmica general a seguir al aplicar los protocolos de actuación en cuanto a la Estimulación Cognitiva de las diferentes áreas de la cognición: lenguaje, memoria, orientación E-T, praxias, gnosias, aritmética y cálculo, esquema corporal y funciones ejecutivas y los principales programas de Estimulación Cognitiva más utilizados en la actualidad: ROT (orientación a la realidad); Reminiscencia; TRG (terapia de reactivación global; PECA (Programa de Estimulación Cognitiva Adesma), PPI (Programa de Psicoestimulación Integral), Estimulación por Snoezelen.

5. Intervenció logopèdica en les alteracions del llenguatge i de la comunicació en els trastorns neurodegeneratius.

La comunicació i les demències: caracterització i enfocaments terapèutics. L'aproximació funcional en les alteracions del llenguatge. Programes d'intervenció logopèdica en les alteracions de la comunicació en els trastorns neurodegeneratius.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	45,00	100
Pràctiques en laboratori	15,00	100
Estudi i treball autònom	90,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Classes magistrals mitjançant presentacions power-point i videos adjunts sobre intervenció en patologies neurodegeneratives relacionades amb la Logopèdia Clínica.

Pràctiques sobre com realitzar intervencions en patologies neurodegeneratives i videos de casos clínics amb pacients reals sobre diverses intervencions en patologies neurodegeneratives.

Tutories programades individuals i grupals. Supervisió de treballs pràctics, orientació i resolució de dubtes.

Treball autònom de l'estudiant: revisió de casos, preparació de treballs pràctics, programació d'intervenció en patologia neurodegenerativa, elaboració d'informes.

Estudi de l'alumne/a, preparació i realització de les proves d'avaluació.

AVALUACIÓ

La prova de rendiment sobre el nivell de coneixements teòrics adquirits per l'estudiant es realitzarà en forma d'examen amb preguntes tipus test de resposta múltiple amb 3 alternatives. L'examen podrà incloure un cas pràctic amb preguntes tancades referides al cas. Serà necessari obtenir una qualificació de 5 en aquesta prova test per superar l'assignatura. En tot cas la qualificació màxima en la prova test suposarà el 60% de la nota global. El 40% restant s'obtindrà en forma de treballs i informes clínics d'intervenció logopèdica sobre casos reals. Les característiques dels treballs es detallaran durant el curs.

Les notes obtingudes en els treballs realitzats es guardaran per a la segona convocatòria.

Els treballs que no es presenten en temps i forma requerits no seran recuperables.

Donades les característiques de la matèria i de la titulació, s'exigirà un alt domini del llenguatge escrit.

El/la professor/a podrà requerir entrevistes individuals o en petit grup per verificar el grau de participació i la consecució dels objectius que es persegueixin en qualsevol tasca desenvolupada. No acceptar aquesta verificació suposarà no superar la tasca / activitat en qüestió.

La "còpia" manifesta de qualsevol prova, tasca, activitat o informe, ja sigui individual o grupal, que serveixi a l'efecte d'avaluació en l'assignatura, impossibilitarà superar la matèria.

La matrícula d'honor (MH) s'atorgarà a aquells alumnes i alumnes la nota en una assignatura sigui igual o superior a 9 i la més alta del seu grup. L'obtenció de matrícula d'honor queda supeditada a la realització d'un examen extraordinari oral en el cas que dos estudiants tinguin la mateixa nota i que només sigui possible atorgar una MH. En cap cas restarà nota.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Juncos, O. (1998). Lenguaje y envejecimiento. Bases para la intervención. Barcelona: Masson.
- Muñoz, E. (coordinadora) (2009). Estimulación cognitiva y rehabilitación neuropsicológica. Editorial UOC.
- De las Heras, G., y Simón, T. (2018). Logopedia y enfermedades neurodegenerativas. Valencia: Nau LLibres.
- Junqué, C., Bruna, O., y Mataró, M. (2007). Neuropsicología del lenguaje. Barcelona: Masson.

Complementàries

- Melle, N. (2007). Guía de intervención logopédica en disartria. Madrid: Síntesis.
- Duffy, J.R. (2013). Motor Speech Disorders: substrates, differential diagnosis, and management. St Louis, Missouri: Mosby.
- Bergado-Rosado JA, Almaguer-Melian W. (2000). Mecanismos celulares de la neuroplasticidad. Revista de Neurología 31: 1074-95.
- Peña-Casanova J.(1999). Intervención cognitiva en la enfermedad de Alzheimer. Fundamentos y principios generales. Barcelona: Fundació La Caixa.
- Zurita, A. (2014). Guía de intervención logopédica en la enfermedad de Parkinson. Barcelona: Masson.
- Clavé, P., y García, P. (Ed). (2011). Guía de diagnóstico y tratamiento nutricional y rehabilitador de la disfagia orofaríngea. Barcelona: Glosa.

- Pena-Casanova J. (1999). Activemos la mente. Barcelona: Fundació La Caixa.
- Paniagua, J., Susanibar, F., Murciego, P., Giménez, P., y García, R. (Coordinadores) (2019). Disfagia. De la evidencia científica a la práctica clínica. Volumen I y II. Madrid: Giuntieos.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. CONTINGUTS

Es mantenen tots els continguts inicialment programats a la guia docent tant per a les sessions teòriques com per a les sessions pràctiques.

2. VOLUM DE TREBALL I PLANIFICACIÓ TEMPORAL DE LA DOCÈNCIA

Es manté el volum de treball previst a la guia docent de l'assignatura tant per a les classes de teoria (45 hores), com per a les pràctiques (15 hores). També es manté el mateix volum d'estudi i treball autònom de l'alumne (90 hores), amb un volum total de treball de 150 hores.

En el cas de que la docència es desenvolupés de forma híbrida, les classes de teoria es realitzaran 100% de forma no presencial però síncrona segons l'horari programat per la facultat. Les hores pràctiques es realitzaran 100% de forma presencial, sempre que les autoritats sanitàries i universitàries així ho permeten.

3. METODOLOGIA DOCENT

Substitució de les classes presencials de teoria per videoconferència síncrona mitjançant la ferramenta Blackboard Collaborate en els dies i hores corresponents a l'horari de la classe teòrica. Les sessions podran ser gravades i es disposarà per part de l'alumnat dels enllaços a les gravacions. Per la seua banda, les sessions pràctiques seran presencials. En cas de canvis que obliguen a una docència íntegrament online, les sessions pràctiques s'adaptaran per impartir-se amb una combinació de continguts síncrons mitjançant BlackBoard Collaborate i altres activitats utilitzant les ferramentes de l'aula virtual.

En principi s'utilitzaran els mateixos materials previstos a la guia original per a la docència presencial.

Sistema de tutories: es manté el programa de tutories virtuals i s'introdueixen tutories mitjançant videoconferències de forma síncrona amb les tutories presencials.

4. AVALUACIÓ

En el cas d'una situació de docència mixta (semi-presencial) els continguts teòrics s'avaluaran mitjançant una prova presencial que contindrà preguntes objectives tipus test (inclourà casos clínics). El percentatge de la qualificació final associat a aquesta prova serà del 40%.

En el cas de que no fora possible un examen presencial, l'avaluació es realitzarà mitjançant una prova escrita oberta (que inclourà casos clínics) definida com "Tasca" en Aula Virtual i amb restriccions de temps. L'estudiant disposarà de tot el material de consulta de l'assignatura per realitzar la prova.

Si una persona no disposa dels mitjans per a establir esta connexió i accedir a l'aula virtual, haurà de contactar amb el professorat per correu electrònic (compte de correu electrònic @alumni.uv.es) en el moment de publicació d'este annex a la guia docent. En cas de dificultats de connexió el dia de l'examen, l'alumne haurà de comunicar-ho a la professora des de els seu email @alumni.uv.es, descrivint les dificultats, per a concretar amb la professora la realització d'un examen oral (via Blackboard o via telefònica) que serà gravat, el mateix dia de l'examen. S'emprarà l'eina antiplagio URKUND contractada per la UV per revisar l'intercanvi de respostes. Per la seua banda, els continguts pràctics s'avaluaran de manera continuada i podran suposar fins el 60% de la nota. Aquest percentatge vindrà conformat pel desenvolupament de les activitats, exercicis, informes, memòries, etc., plantejades en les sessions pràctiques.

En el cas d'una situació de docència totalment online, l'examen final suposarà el 30% de la qualificació total i es durà a terme mitjançant una prova escrita oberta (que inclourà casos clínics) definida com "tasca" en aula virtual i amb restriccions de temps. La part d'avaluació continuada suposarà el 70% restant i inclourà les activitats plantejades en les sessions pràctiques.

La nota final de l'assignatura s'obté de la suma ponderada de les notes de cada part de l'avaluació, sempre que s'hagi superat amb una puntuació de 5 sobre 10 en cadascuna de les parts (la part corresponent a la prova escrita convocada de forma oficial i a l'informe de pràctiques).

La variació en la presencialitat de les sessions pràctiques podria comportar canvis en la ponderació dels sistemes d'avaluació. Si es modificara la ponderació contemplada en l'addenda per aquesta circumstància seria notificada pel professorat públicament mitjançant aula virtual com a màxim en la setmana posterior d'haver acabat les pràctiques. Les proves finals es celebraran d'acord amb el règim que determinen els acords del Consell de Govern vigent en cada moment.

Es podrà requerir entrevistes mitjançant videoconferència per a verificar la participació en les tasques realitzades, individuals o en grup. Declinar esta verificació per part de l'estudiant suposarà no superar l'activitat -individual o grupal- en qüestió.

S'utilitzaran els sistemes de detecció de plagis de la UV en les evidències d'avaluació. La copia manifesta de qualsevol tasca o activitat, ja siga individual o grupal, que serveixi a efectes d'avaluació en l'assignatura, impossibilitarà superar l'assignatura.

La matrícula d'honor (MH) s'atorgarà a aquells i aquelles alumnes que la nota en l'assignatura sigui igual o superior a 9 i la més alta del seu grup. L'obtenció de matrícula d'honor queda supeditada a la realització d'un examen extraordinari oral en el cas que dos estudiants tinguin la mateixa nota i que només sigui possible atorgar una MH. En cap cas restarà nota.

5. BIBLIOGRAFIA

La bibliografia recomanada a la guia de l'assignatura es manté ja que no és obligatòria i és complementària a les presentacions i materials pujats a aula virtual. En cas de docència totalment on-line si algun material no està accessible, es podrà substituir per continguts elaborats per els professors/es i dipositats a l'aula virtual.